

Înainte de descrierea lui B. Țonev, manuscrisul (fără cele 13 file înregistrate în 1921) se afla în bibliotecă în două fragmente, sub numerele 83 (8 file) și 123 (90 file), ceea ce înseamnă fie că a intrat în două rînduri, cum presupune P.A. Lavrov, fie că, la început, manuscrisul s-a răzlețit și a fost păstrat în locuri diferite<sup>1</sup>. Așa se explică — cred eu — și faptul că 13 file n-au fost înregistrate decît după descrierea lui B. Țonev, deși nu este exclus ca ele să fi intrat în bibliotecă într-adevăr în 1921. În catalogul lui B. Țonev manuscrisul este trecut la nr. 313, număr pe care îl are și în prezent, împreună cu cele 13 file adăugate în 1921.

B. Țonev ne mai dă o informație prețioasă: manuscrisul (vechiul nr. 123, dar poate și celelalte două mici fragmente: vechiul nr. 83, resp. 8 file, și cele 13 file înregistrate în 1921) a fost cumpărat de la Iv. Karastoiarov, fotograf, în 1891, deci cu patru ani înainte de studierea lui de către P.A. Lavrov. Putem presupune că în 1891, la numai 14 ani după eliberarea Bulgariei de sub jugul otoman, fotografu Karastoiarov nu putuse veni de altundeva decît din România, poate chiar din București, unde desigur învățase meșteșugul. Manuscrisul a putut fi cumpărat sau obținut de el sau de vreun membru al familiei lui în România, de la cineva care nu-i bănuia valoarea, probabil în a doua jumătate a secolului trecut. Starea defectuoasă a manuscrisului, răzlețirea unui mare număr de file dovedesc că manuscrisul — scos cîndva din vreo mănăstire sau bibliotecă episcopală — a ajuns în mîinile unor necunosători, care au pierdut o parte din el. Scrisul foarte îngrijit, frumos, cu titluri caligrafiate uneori cu aur, ne duce la concluzia că acest manuscris a fost copiat pentru una din marile mănăstiri sau poate chiar pentru cancelaria domnească; el poate fi foarte apropiat de manuscrisul original, dacă nu este chiar copia oficială executată pentru Neagoe Basarab cu puțin timp înainte de moartea sa (1521). Vechimea hîrtiei, stabilită pe baza filigranelor, pare a confirma această ipoteză. Poate întîmplarea fericită va scoate în fața cercetătorilor noi pagini din acest text în versiunea originală, slavonă, care stă la baza celei românești și a celei grecești, și atunci cunoștințele noastre vor putea fi precizate și îmbogățite<sup>2</sup>.

Reproducem, în continuare, textul celor 13 file inedite, numerotate în manuscrisul Bibliotecii Naționale „Chiril și Metodie” din Sofia de la 99 la 111, iar aici — conform ordinii reale a tuturor filelor — de la 70 la 76 (7 file) și de la 79 la 84 (6 file), cu observația că în manuscris ele sînt aranjate invers:

<sup>1</sup> Fragmentul nr. 83 s-a aflat la un moment dat într-un dosar cu mss. nr. 82. Este interesant de observat că, atunci cînd P. A. Sîrcu a cercetat manuscrisul la Sofia, bibliotecarii n-au putut să-i dea decît mss. nr. 83 (8 file) și 1 filă din mss. nr. 123, restul fiind rătăcite și redescoperite ulterior, în urma unei întregi revizii a fondului. (Vezi P. A. Sîrcu, *К вопросу о подлиннике Получений валацкогo господаря Иоанна Нягoе к своему сыну Феодoсio, „Известия ОРЯС”, V, кн. 4, 1900, p. 1301—1307; St. Romanski, Българската книжнина..., p. 63). Este drept însă că între timp manuscrisul fusese împrumutat, la Petersburg, lui P. A. Lavrov (*op. cit.*, p. XXVII).*

<sup>2</sup> În *Istoria literaturii române*, I, Ed. Acad., București, 1964, p. 278, nota 1, se spune că prof. D. P. Bogdan a descoperit un fragment inedit din textul slavon, dar el însuși nu a dat, după cîte știu, nici o lămurire în acest sens în vreun articol sau notă tipărită, din care să rezulte dacă este vorba despre același manuscris sau despre altul. Așteptăm cu interes confirmarea acestei știri și publicarea paginilor noi, cu atît mai mult cu cît se afirmă că aceste pagini ar fi fost descoperite în U.R.S.S., deci ar putea să provină de la un alt manuscris.